



Till arbetspensionsanstalterna

FLEXIBEL ALDERSPENSIONERING ÄVEN ENLIGT SjPL

Regeringen har till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till ändring av lagen om sjömanspensioner.

Propositionen innehåller förslag om ett flexibelt pensionsåldersarrangemang inom sjömanspensionssystemet från början av år 1987. Stadgandena om sjömannens pensionsålder föreslås bli ändrade så, att de snedvridningar som beror på att pensionsåldern fastställs schematiskt rättas till och att pensionsstadgandena utformas så att de bättre motsvarar stadgandena i arbetspensionslagarna för den övriga privata sektorn.

I propositionen föreslås, att den allmänna pensionsåldern för sjömän både för befäl och för manskap skall vara 65 år. De som länge har varit anställda inom sjöfarten skall dock bibehålla rätten till sänkt pensionsålder på grundval av anställningstid. I detta fall är det möjligt att bevilja åldersdomspension för dem som hör till befälet tidigast från 60 års ålder och för dem som hör till manskapet från 55 års ålder. Ändringarna i fråga om åldern för åldersdomspensionen föreslås träda i kraft stegvis fram till utgången av år 2001.

Inom sjömanspensionssystemet föreslås de flexibla pensionsåldersarrangemangen bestå av individuell förtidspension och förtida åldersdomspension. Förutsättningarna för utfående av individuell förtidspension skall vara desamma som i APL. Förtida åldersdomspension kunde beviljas tidigast fem år före den allmänna pensionsåldern eller vid en på anställningstiden baserad och uppnådd lägre pensionsålder, varvid pensionen i motsvarande mån är lägre. På grund av arbetstids- och avlöningssystemen inom sjöfarten föreslås ingen deltidspension i sjömanspensionssystemet.

I propositionen föreslås också en ändring av stadgandena om hur en pension som utges på grund av fribrev bestäms i de fall då arbetsförhållandet inom sjöfarten

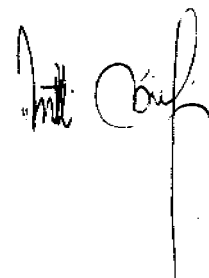
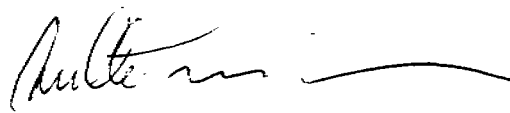
LA/Petri Jääskinen/ek

15.10.1986

har varit kortvarigt. För den som nära pensionsåldern blir arbetslös skulle rätten till ålderdomspension tryggas med sänkt pensionsålder. Enligt propositionen föreslås en ändring av tillämpningsområdet för lagen om sjömanspensioner så, att om en arbetstagare övergår till att arbeta på ett av ett finländskt bolags utländska dotterbolag ägt fartyg, skall han omfattas av sjömanspensionsförsäkringen. Dessutom skall stadgandena om uppbörd av försäkringspremier effektivieras. Till lagen förslås också att fogas stadganden om grundbesvär.

Propositionen ansluter sig till statsverkspropositionen för år 1987. De föreslagna lagändringarna avses träda i kraft från ingången av år 1987.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN



**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av lagen om sjömanspensioner**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Denna proposition innehåller ett förslag om flexibla pensionsåldersarrangemang inom systemet för sjömanspensioner från ingången av år 1987. Stadgandena om sjömannens pensionsålder föreslås bli ändrade så att de snedvridningar som uppstår när pensionsåldern bestäms schematiskt rättas till och att stadgandena om pension ges en form som bättre motsvarar stadgandena i arbetspensionslagarna för den övriga privata sektorn.

I propositionen föreslås att den allmänna pensionsåldern för sjömän både för befäl och manskap skall vara 65 år. De som länge har varit anställda inom sjöfarten skall dock bibehålla rätten till sänkt pensionsålder på grundval av anställningstid. I detta fall är det möjligt att bevilja ålderdomspension för dem som hör till befälet tidigast från 60 års ålder och för dem som hör till manskapet från 55 års ålder. Ändringarna i fråga om åldern för ålderdomspension föreslås träda i kraft stegvis fram till utgången av år 2001.

Inom sjömanspensionssystemet föreslås de flexibla pensionsåldersarrangemangen bestå av individuell förtidspension och förtida ålderdomspension. Den individuella förtidspensionen skall beviljas på grund av ansträngande arbete och genom åldrande sänkt prestationsförmåga. Förtida ålderdomspension kan tidigast erhållas fem år före den allmänna pensionsåldern eller vid en på grundval av anställningstid uppnådd lägre pensionsålder, medan pensionen då är lägre. På grund av arbets- och avlösningssystemen inom sjöfarten föreslås sjömanspensionssystemet inte innehålla deltidspension.

I propositionen föreslås också en ändring av stadgandena om hur en pension som utges på grund av tribrev bestäms i de fall då arbetförhållandet inom sjöfarten har varit kortvarigt. Rätten

till ålderdomspension med sänkt pensionsålder skulle tryggas för en försäkrad som blir arbetslös nära pensionsåldern. Enligt propositionen föreslås tillämpningsområden för lagen om sjömanspensioner ändrat så, att om arbetstagaren övergår till att arbeta på ett fartyg som ägs av ett finländskt bolags utländska dotterbolag skall han omfattas av sjömanspensionsförsäkringen. Dessutom skall stadgandena om uppbörd av försäkringspremier effektivieras. Till lagen föreslås också fogade stadganden om grundbesvär.

Under de första fem åren efter det att pensionsåldersreformen har trätt i kraft är inga förändringar i fråga om utvecklingen av pensionsutgifterna att vänta. Från och med år 1992 skulle pensionsutgifterna minska, eftersom den längre tid under vilken pensionerna tjänas in inte ännu inverkar. En nivå som motsvarar dagens pensionsutgiftsutveckling skulle enligt uppskattning uppnås år 2010.

Utvecklingen av pensionsutgifterna efter år 2010 kan inte exakt beräknas. Utgående från utvecklingen just nu verkar det uppenbart att den ålder i vilken man första gången kommer in i pensionssystemet håller på att ändras. Likaså ser det ut som om de som har lämnat sin anställning inom sjöfarten inte mera i samma utsträckning återvänder till ett sjöarbetsförhållande.

Den individuella förtidspensionen kommer inte enligt beräkningarna att öka pensionsutgifterna i reformens första skede.

Staten deltar i kostnaderna för sjömanspensionssystemet med en tredjedel. De föreslagna ändringarna åsamkas enligt beräkning staten merkostnader på högst 0,5 milj. mk år 1987.

Propositionen ansluter sig till statsverkspropositionen för år 1987. De föreslagna lagändringarna avses träda i kraft från ingången av år 1987.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	3. Propositionens ekonomiska verkningar	8
1. Nuläge och föreslagna ändringar	3	DETALJMOTIVERING	9
1.1. Det flexibla pensionsåldersarrangemanget ..	3	1. Motivering till lagförslaget	9
1.2. Nuvarande pensionsålder	3	2. Ikraftträdande	12
1.3. Pensionsålder och ett flexibelt pensionsåldersarrangemang	4	LAGTEXTEN	13
1.4. Bevarande av arbetslösas rätt till ålderdomspension	6	Lag om ändring av lagen om sjömanspensioner ..	13
1.5. Pension som erläggs på grundval av fritid ..	6	BILAGA	18
1.6. Lagens tillämpningsområde	7	Parallelltexten	18
1.7. Uppbörd av försäkringspremier	7	Lag om ändring av lagen om sjömanspensioner ..	18
2. Beredningen av ärendet	8		

ALLMÅN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Det flexibla pensionsåldersarrangemang

Det pensionssystem som ingår i arbetspensionslagarna för den privata sektorn och som bygger på fast pensionsålder kompletterades från ingången av år 1986 med ett flexibelt pensionsåldersarrangemang. Det består av tre nya pensionsformer, av vilka den individuella förtidspensionen och den förtida ålderspensionen infördes genom lagar som trädde i kraft vid ingången av år 1986 (666—674/85). Lagändringarna som gäller deltidspension (603—608/86) träder i kraft från ingången av år 1987.

I statsverkspropositionen för år 1986 meddelade regeringen att dess avsikt var att det flexibla pensionsåldersarrangemang år 1987 skulle utvidgas till att omfatta också sjömän. Samtidigt skulle utredas hur lagen om sjömanspensioner (72/56) borde ändras för att sjömannens pensionsnivå och bestämningsgrunderna för pensionsåldern så väl som möjligt skulle motsvara de grunder som iakttas inom övriga pensionssystem.

1.2. Nuvarande pensionsålder

Enligt lagen om sjömanspensioner bestäms pensionsåldern på olika sätt beroende på om den försäkrade övergår till pension direkt från anställningen inom sjöfarten eller om han har avgått från sitt arbete som sjöman före pensionsfallet. En försäkrad som övergår till pension direkt från anställningen inom sjöfarten och som tillhör befälet har pensionsåldern 65 år och den som hör till manskapet 60 år. Den som har avgått från anställningen som sjöman före pensionsfallet har pensionsåldern 65 år.

En försäkrad som länge har varit till sjöss har dock rätt att övergå till ålderdomspension vid en pensionsålder som bestäms på basen av anställningstid, den som hör till befälet tidigast vid 60 år och den som har tjänstgjort som manskap tidigast vid 55 år. Pensionsåldern har schematiskt

graderats enligt anställningstid så att en försäkrad som hör till manskapet kan övergå till pension vid 55 års ålder, om han då har minst 25 år, dvs. 300 premiemånader, som berättigar till pension. Kravet på anställningstid minskar räknat från 55 år till 60 år med tolv premiemånader per år så att av en försäkrad som har fyllt 59 år bara krävs 21 till pension berättigande tjänstgöringsår. På motsvarande sätt kan en försäkrad som hör till befälet övergå till ålderdomspension vid 60 års ålder, om han har en tjänstgöringstid om minst 30 år. Om ålderdomspensionen börjar vid 64 års ålder krävs det bara 26 år som berättigar till pension.

Eftersom pensionen bestäms på basen av anställningstid som har omräknats till premiemånader inverkar stadgandena om pensionsålder också på pensionsbeloppet. Om beräkningar av antalet till pension berättigande premiemånader stadgas i 11—13 §§ lagen om sjömanspensioner. Pension intjänas enligt det huvudstadgande som ingår i 16 § med 1/6 av den pensionsgrundande lönen per premiemånad, dvs. med 2 % per år. Maximibeloppet av ålderdoms- och invaliditerspensionen är enligt lagens 20 § högst 50 % av den pensionsgrundande lönen. Således får en försäkrad som på grundval av minimikraven på anställningstid tar ut ålderspension vid 55 års ålder, full pension i enlighet med lagen om sjömanspension. Om däremot ålderdomspensionen börjar mellan åren 56 och 59 blir pensionen på grund av anställningstiden på en lägre nivå än 50 %. Eftersom den som hör till befälet har över 25 år till pension berättigande tid, om pensionen börjar vid en sänkt pensionsålder, får man alltid full pension i enlighet med lagen om sjömanspensioner.

Den försäkrade kan fortsätta sitt arbete också efter det att han har uppfyllt den till ålderdomspension berättigande tiden, varvid pensionen höjs i enlighet med lagens 22 § med en procent för varje s.k. övertjänstgöringsmånad, med vilken pensionens början har uppskjutits. Således får en försäkrad, som har tjänstgjort bland manskapet och som vid 55 års ålder är berättigad till ålderdomspension, som 57-åring en pension på

60 %. Som en följd av att manskapets pensionsålder är 60 år kommer pensionen för en försäkrad som först som äldre kommer att omfattas av lagen på grund av den korta intjäningstiden att bli liten. En procentuellt beräknad övertjänstgöringsförhöjning motsvarar inte i sådana fall ens en 2-procentig årlig intjäning, utan effekten av förhöjningen kan vara avsevärt lägre. På grund av de nuvarande stadgandena om pensionsålder är således övertjänstgöringsförhöjningarnas effekt på pensionens belopp mycket olika.

Till lagen om sjömanspensioner fogades genom en lag som trädde i kraft den 1 juli 1975 (493/75) en ny 22 a §, som möjliggör en pension enligt en målnivå på 60 % också inom systemet för sjömanspensioner. Enligt nämnda stadgande bestäms pensionen på samma sätt som en pension enligt lagen om pension för arbetstagare (395/61) i det fall att en så uträknad pension är större än en som beräknas enligt 16 §. Pensionsbeloppet beräknas alltid med tillämpning av 22 a § då den försäkrade har tjänat in över 400 till pension berättigande premiämånader. Betydelsen av denna s.k. APL-garanti kommer särskilt fram i invaliditetspensionerna för befälet, varvid premiämånaderna mellan pensionsfallet och den tidpunkt då den försäkrade fyller 65 år beaktas. När man däremot bestämmer invaliditetspensionen för en försäkrad som hör till manskapet beaktas tiden mellan pensionsfallet och pensionsåldern bara till 60 års ålder. Således kan invaliditetspensionens nivå för en försäkrad som har hört till manskapet i sämsta fall vara 10 % lägre än motsvarande pensionsnivå för befälet. I praktiken kommer den heffektiva invaliditetspensionen för en försäkrad som hör till manskapet liksom också arbetslöshets- och familjepensionen att vara 50 % av den pensionsgrundande lönen och i många fall ännu mindre.

1.3. Pensionsålder och ett flexibelt pensionsåldersarrangemang

Trots att sjömanspensionssystemet redan för närvarande kan anses vara flexibelt, eftersom det gör det möjligt för sådana försäkrade som länge varit på sjön att avgå med ålderdomspension före den allmänna pensionsåldern, är det dock inte tillfredsställande på grund av att det är så schematiskt. Av denna anledning borde också sjömanspensionssystemet kompletteras med ett flexibelt pensionsåldersarrangemang som beaktar

den försäkrades individuella egenskaper och fördelar pensionerna rättvisare.

Genomförandet av ett smidigt pensionsåldersarrangemang så att de schematiskt avtrappade pensionsåldrarna bevaras som sådana vid sidan av de nya pensionsformerna skulle förorsaka sjömanspensionssystemet betydande merkostnader. En sänkning av den schematiska pensionsåldern i dess nuvarande form skulle också åtminstone delvis överlappa det flexibla pensionsåldersarrangemang. Av denna anledning föreslås att i samband med genomförandet av det flexibla pensionsåldersarrangemang även stadgandena gällande sjömännens pensionsålder ändras så, att de bättre än för närvarande överensstämmer med motsvarande stadganden i övriga arbetspensionslagar för den privata sektorn och så att snedvridningarna till följd av att pensionsåldern bestäms schematiskt rättas till.

Pensionsåldersstadgandena i lagen om sjömanspensioner föreslås bli ändrade så att den allmänna pensionsåldern för försäkrade som hör till befälet och manskapet är 65 år. På grund av särdragen hos arbetsförhållandena inom sjöfarten är det fortfarande motiverat att de försäkrade, för vilka sjöfarten har kommit att utgöra ett långvarigt och fast arbete, får ha kvar rätten att erhålla ålderdomspension före 65 års ålder. Det skall dock vara möjligt att sänka pensionsåldern först efter att den försäkrade har de 25 år av pensionsberättigande tid som krävs för erhållande av full pension på 50 procents nivå. Därefter sänks den försäkrades pensionsålder från 65 år med en månad för varje månad, varmed den till pension berättigande tiden överstiger sagda 25 år. Ålderdomspension beviljas dock liksom för närvarande tidigast vid 60 års ålder för dem som hör till befälet och vid 55 års ålder för dem som hör till manskapet.

De föreslagna ändringarna innebär att en försäkrad som hört till manskapet och som vid sänkt pensionsålder avgår med ålderdomspension alltid får minst full pension, dvs. på 50 procents nivå, enligt lagen om sjömanspensioner. I praktiken förutsätter erhållande av ålderdomspension vid 55 års ålder att man skall ha varit fast anställd inom sjöfarten sedan 20 års ålder. En kortare tjänstgöringstid kan inte längre anses motiverad, eftersom arbetsförhållandena inom sjöfartsbranschen har ändrat från att ha gällt ett enda fartyg till att gälla hela rederiet och arbetsförhållandena har förlängts. Under försäkringstiden förekommer inte längre avbrott till följd av upprepa-

de avslutade arbetsförhållanden eller väntan på nytt arbetsförhållande.

De föreslagna ändringarna innebär att pensionsåldern för en försäkrad som hör till manskapet stiger med fem år för den som påbörjat sjö tjänst efter 40 års ålder och för övriga med i genomsnitt fyra år. Å andra sidan inverkar de föreslagna ändringarna väsentligt på pensionsnivån, eftersom pensionens tillväxttid förlängs i motsvarande mån. Ändringarna inverkar också på manskapets invaliditerspensioner, eftersom tiden från det invaliditeten begynner till pensions-

åldern beaktas upp till 65 års ålder. För de försäkrade som hör till befälet har de föreslagna ändringarna däremot ingen annan inverkan än att sänkningen av ålderdomspensionsåldern räknas i månader. För närvarande har avsaknaden av t.o.m. en månad från minimikravet på tjänstgöringstid i en viss ålder framskjutit pensioneringen med ett år.

I nedanstående tabell jämförs inverkningarna av de föreslagna ändringarna på pensions skyddet med nuvarande situation.

Gällande lag		Manskap					Befäl				
		50	48	46	44	42	50	55	60	65	
	Pensionsprocent	50	48	46	44	42	50	55	60	65	
	Premiemånader	300	288	276	264	252	360	330	300	270	
	Pensionsålder	55	56	57	58	59	60	61	62	63	
Förs lag	Premiemånader	420	408	396	384	372	360	348	336	324	
	Pensionsprocent	52,5	51	50	49	48	47	46	45	44	

I syfte att genomföra ett flexibelt pensionsåldersarrangemang föreslås att till lagen om sjömanspensioner fogas såsom nya pensionsformer individuell förtidspension och förtida ålderdomspension. Eftersom deltidsarbete inte kan ordnas inom ramen för sjöfartens nuvarande arbetstids- och avlösningssystemen, innehåller propositionen inga stadganden gällande deltids pension.

Förutsättningarna för erhållande av individuell förtidspension skall bestämmas enligt samma grunder som i den privata sektorns övriga arbetspensionslagar. Individuell förtidspension kompletterar invaliditetspensionssystemet så, att en försäkrad som fyllt 55 år skall ha rätt till invaliditetspension i form av individuell förtidspension om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet samt lång tid i yrket och det faktum att arbetet för honom är påfrestande eller slit-samt, är till den grad nedsatt att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete. Individuell förtidspension beviljas sådana försäkrade som har rätt till så kallat heffektivt invaliditetspensionsskydd. Detta innebär i huvudsak det, att det efter att arbetsförhållander upphört inte har förflutit 360 sådana dagar, för vilka den försäkrade inte har fått arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om ut-

komstskydd för arbetslösa (602/84). Till storleken motsvarar den individuella förtidspensionen full invaliditetspension enligt 15 § lagen om sjömanspensioner. Erhållande av individuell förtidspension förutsätter dessutom att den försäkrade avstår från sitt förvärvsarbete eller att hans förvärvsinkomst kan beräknas bli mindre än 738,38 mk, som nämns i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare, enligt 1986 års indexnivå. Den försäkrade skall också ha rätt att vid sjömanspensionskassan få ett bindande förhandsbeslut på huruvida han uppfyller förutsättningarna för erhållande av individuell förtidspension.

Ålderdomspension beviljas högst fem år i förtid räknat från 65 års ålder eller från den sänkta pensionsålder som den försäkrade har uppnått då pensionen börjar. Förtida ålderdomspension beviljas dock tidigast från 55 års ålder. Den sänkning som föranleds av pensionens tidigareläggning bestäms på samma sätt som i den privata sektorns övriga arbetspensionslagar. Sänkningen utgör 6 procent för varje tidigareläggningsår och den räknas på den pension som den försäkrade har förtjänat fram till pensioneringen.

På nuvarande sätt skall den försäkrade ha rätt att fortsätta sitt arbete efter att han uppnått pensionsålder. I praktiken torde dock höjningen

av manskapets pensionsålder innebära att uppskov med pensionen inte längre utnyttjas i samma mån. Av de föreslagna ändringarna gällande bestämning av pensionsåldern följer även att inverkningarna av förhöjningen för förlängd tjänstgöring utjämnas. Av denna anledning föreslås att förhöjningen för förlängd tjänstgöring behålls lika stor som tidigare, dvs. en procent för varje premiémånad efter pensionsåldern.

Målet för det flexibla pensionsåldersarrangemanget har granskats mera ingående i regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ett flexibelt pensionsåldersarrangemang i enlighet med lagen om pension för arbetstagar, folkpensionslagen samt vissa andra lagar som har samband med dem (reg. prop. 85/1985 rd.). Beträffande sjömanspensionssystemet finns inte till dessa delar något väsentligt nytt att anföra.

1.4. Bevarande av arbetslösas rätt till ålderdomspension

Om den försäkrade blir arbetslös när han utgående från sin tjänstgöringstid närmar sig pensionsåldern, kan följden vara att övergången till ålderdomspension uppskjuts med flera år, eftersom arbetslöshetstiden inte ger några premiémånader. Av denna anledning fogades genom den lag som trädde i kraft den 1 juni 1980 (280/80) till lagen en ny 14 a §, enligt vilken arbetslöshetstiden jämställs med anställningstiden vid bestämmandet av rätten till ålderdomspension, om arbetslösheten beror på att fartyget sålts eller tagits ut trafik eller annars till följd av inskränkning av arbetskraften. Härvid förutsätts, att den försäkrade uppnår till pension berättigande ålder inom tre år från arbetsförhållandets upphörande. En förutsättning är dessutom att den försäkrade under arbetslöshetstiden erhållit arbetslöshetsdagpenning eller arbetslöshetspension enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Stadgandet föreslås bli utvidgat så, att arbetslöshetstiden jämställs med tjänstgöringstid även när den försäkrade har hävt sitt arbetsavtal eller sagt upp det med omedelbar verkan på grunder som stadgas i 46 eller 49 § sjömanslagen (423/78). Dessutom föreslås att arbetslöshetstiden skall kunna jämföras med tjänstgöringstid trots att utbetalningen av arbetslöshetsdagpenning eller arbetslöshetspension skulle ha avbrutits, dock högst under sex veckors tid.

Inom sjöfarten förekommer en exceptionellt stor arbetslöshet med avseende på näringens omfattning, eftersom sjöfartsarbetsplatserna har minskat med ungefär en femtedel under de senaste 18 månaderna. Sålunda blir sjömännen ofta tvungna ännu när de närmar sig pensionsåldern och har förtjänat antingen alla eller största delen premiémånader som förutsätts för sänkt pensionsålder att ta emot annat arbete som inte hör till deras eget yrke eller ta arbete på utländskt fartyg. Detta har haft som följd att man förlorat rätten till ålderdomspension vid sänkt pensionsålder och att pensioneringen uppskjutits. Av denna anledning föreslås att till paragrafen fogas stadganden om att rätten till ålderdomspension vid sänkt pensionsålder bevaras i dessa situationer.

1.5. Pension som erlaggs på grundval av fribrev

När den försäkrade upphör med arbete som avses i lagen om sjömanspensioner utan att han omedelbart har rätt till pension, bestäms pensionen i enlighet med lagens 17 §. När den försäkrade fyllt 65 år eller blivit arbetslös på det sätt som nämns i lagen erhåller han härvid på grundval av fribrev ålderdoms- eller invaliditetspension, vars storlek bestäms direkt på basis av antalet premiémånader så, att pensionen utgör 1/6 procent av den pensionsgrundande lönen per premiémånad.

Den höga nivån på den pension som betalas på basis av fribrev var i tiden motiverad, eftersom inga andra arbetspensionslagar ännu fanns. Den försäkrade drog nytta av de försäkringspremier han betalt, trots att han slutade tjänstgöra inom sjöfarten. När arbetspensionssystemet när sin målnivå kommer den del av pensionerna som grundar sig på fribrev som övergår 1,5 procents nivå allt oftare att falla bort vid sammanjämkningen av pensionerna. Eftersom de försäkrade själva deltar i finansieringen av sjömanspensionssystemet, vore det ändamålsenligt att använda den del av pensionen som kommer andra pensionssystem till godo för sjömanspensionerna och försöka sänka försäkringspremien.

Av denna anledning föreslås att bestämningsgrunderna för pensioner som grundar sig på fribrev ändras i de fall, då den försäkrade har slutat tjänstgöra inom sjöfarten innan han har uppnått det antal premiémånader som motsvarar 15 tjänstgöringsår. Ändringen genomförs så att

för tjänstgöring en kortare tid än 10 år växer pensionen med 1.5 procent i året, varefter tillväxtprocenten gradvis stiger så att den från och med 15 tjänstgöringsår uppgår till nuvarande 2 procent i året.

1.6. Lagens tillämpningsområde

Under den senaste åren har som en följd av sjöfartens världsomfattande svårigheter även finländska rederier sålt i Finland registrerade fartyg till utlandet, närmast till dotterbolag som de grundat i länder med så kallad bekvämlighetsflagg, i syfte att förbättra konkurrenskraften som försvagats särskilt för lastfartygens del. Som en följd av den betydande minskningen av antalet arbetsplatser har finländska sjömän varit tvungna att ta arbete på dessa fartyg. Eftersom sjömanspensionssystemet i huvudsak gäller enbart arbetstagare ombord på finska fartyg samt sådana arbetstagare ombord på utländska fartyg eller på fartyg uthyrt till utlandet som står i arbetsförhållande till en finländsk redare, blir de arbetstagare som följt med fartyg som flaggats ut utanför lagens tillämpningsområde. Detta kan inte anses ändamålsenligt och inte heller skäligt eftersom dessa fartygs verksamhet i själva verket fortfarande styrs från Finland och det finländska moderbolaget fortfarande har den faktiska bestämmanderätten med avseende på fartyget. Av denna anledning föreslås att tillämpningsområdet för lagen om sjömanspensioner ändras till att gälla också finska medborgare eller i Finland bosatta arbetstagare som arbetar ombord på fartyg som ägs av ett finländskt bolags utländska dotterbolag. Den egentliga avsikten med ändringen är inte att låta lagens tillämpningsområde omfatta nya arbetstagargrupper utan enbart att trygga tillväxten av pensionsskyddet för arbetstagare som redan tidigare omfattats av lagen om sjömanspensioner. Att finländska arbetstagare som är anställda av utländska dotterbolag är försäkrade i Finland är i sig inte nytt inom socialförsäkringen. På detta sätt förfar man också enligt lagen om pension för arbetstagare, och förfarande är känt också i överenskommelserna om social trygghet.

1.7. Uppbörd av försäkringspremier

De försäkrade deltar tillsammans med arbetsgivaren och staten i sjömanspensionssystemets

kostnader genom att till sjömanspensionskassan betala en försäkringspremie, som social- och hälsovårdsministeriet fastställer till en viss procent av den inkomst som erhålls ombord på fartyget. Försäkringspremien erläggs så, att arbetsgivaren efter att av den försäkrades lön ha innehållit den försäkringspremie som skall erläggas till pensionskassan, erlägger de innehållna beloppen och sina egna premier till pensionskassan samt avger redovisning för dem på det sätt som stadgas genom förordning.

Under de senaste åren har oberalda försäkringspremier blivit ett problem till följd av flera olika faktorer. Då nya finansieringsformer har vunnit förfäste inom sjöfarten är det numera möjligt att bedriva rederiverksamhet med hyrda fartyg, som ägs av ett finansieringsbolag, och med rätt litet kapital. Också överutbudet på tonnage och den nedgång i fartygens värde som följer härav har i många fall lett till att man vid utsökning inte av fartygets värde ens fått prestation för alla in-teckningar, som fastställdes i fartyget. Vid de rederikonkurser och exekutiva auktioner på fartyg som ägt rum under den senaste tiden har ingen prestation fått försäkringspremierna, oavsett deras förmånsrätt enligt 4 a § förordningen om förmånsrätt (32/1868).

I 212 § sjölagen (167/39) uppräknas sådana, till fartyget häntörliga fordringar mot redaren för vilka sjöpanträtt i fartyg gäller till säkerhet. Sjöpanträtt i fartyg gäller bl.a. för fordran, som avser lön eller annan gottgörelse till befälhavaren eller annan anställd ombord på grund av dennes tjänst på fartyget. Sjöpanträtten består enligt lagens 224 § även om fordringen överläts eller tas i anspråk genom utmätning eller på annat sätt övergår till annan.

Eftersom den försäkringspremie som innehållits av den försäkrades lön är en del av lönen, har sjöpanträtten tidigare ansetts utgöra säkerhet för försäkringspremien och för den har erhållits prestation direkt från fartyget eller av dess värde före de fordringsägare för vilkas fordringar en in-teckning i fartyget har gällt som säkerhet. Högsta domstolen har dock i sitt utslag (HD 26.6.1984 liggare 553) med anledning av anförda besvär ansett att en försäkringspremiefordran, som sjömanspensionskassan hade hos arbetsgivaren och som gällde både försäkringspremier, som innehållits av löner, vilka hade betalats till de försäkrade, och försäkringspremier, som arbetsgivaren hade betalat av egna medel, inte med stöd av nämnda lagrum hade sjöpanträtt i fartyget.

Sitt utslag motiverade högsta domstolen bl. a. med att för pensionskassan har efter det att löneutbetalningen skett uppkommit en självständig rätt att få de försäkringspremier som innehållits av arbetsgivaren och att denna rätt inte grundar sig på överföring av fordran, som avses i 224 § sjölagen, utan har uppstått direkt med stöd av stadgandena i lagen om sjömanspensioner.

I syfte att trygga erläggandet av försäkringspremie, som innehållits av den försäkrades lön, särskilt vid utsökning borde det i stadgandena i lagens 5 § betonas att den innehållna försäkringspremien är en del av den försäkrades lön och pensionskassan borde i fall av försummelse ha rätt att indriva den för den försäkrades del.

Om den redovisning arbetsgivaren tillställer pensionskassan är felaktig eller om redovisning inte alls har lämnats och arbetsgivaren trots en fastställd tidsgräns inte har uppfyllt sin skyldighet, har pensionskassan enligt lagens 7 § rätt att hos arbetsgivaren indriva en försäkringspremie, som uppskattas så som skäligen och vars belopp förblir detsamma om ärendet inte inom sex månader har underställts prövning vid allmän underrätt.

Det har dock hela tiden förekommit fall då redovisningar inte har inlämnats och pensionskassan har upprepade gånger fått uppskatta beloppet av försäkringspremien med den påföljd, att premierna ofta har fördröjts t. o. m. ett halvt år. I syfte att effektivisera erläggandet av försäkringspremierna föreslås, att pensionskassan i fall av försummelse skall kunna ålägga arbetsgivaren att erlägga försäkringspremierna höjd till högst det dubbla beloppet om försummelsen inte rätts till inom skäligen tid. Detta motsvarar det förfarande som tillämpas inom den privata sektorns arbetspensionssystem.

Det är inte längre ändamålsenligt att granska debiteringsgrunderna för försäkringspremie enligt lagen om sjömanspensioner vid allmän underrätt. Av denna anledning föreslås att 7 § 2 mom. i lagen upphävs och att stadganden om ändringssökande i beslut, som gäller försäkringspremiens fastställande och debitering, intas i lagens 59 §. Enligt denna söks ändring i pensionskassans beslut hos försäkringsdomstolen.

Inom arbetspensionssystemet är det möjligt för arbetsgivaren att även i andra fall än i samband med utmätning anföra besvär på grund av att debiteringen av försäkringspremien har stridit mot lag eller avtal. Eftersom den försäkrade deltar i bekostnaden av sitt pensionskydd genom

att betala försäkringspremier, är det även med tanke på den försäkrades rättsskydd skäl att i sjömanslagen ta in stadganden om grundbesvär.

Samtidigt föreslås att arbetsgivarens rätt att av lön, som senare betalas till den försäkrade, innehålla försäkringspremie, som tidigare inte har innehållits, skall begränsas så, att försäkringspremie eller del därav skall innehållas senast före utgången av det andra kalenderår som följer på lönebetalningsåret.

Sjömanspensionslagen innehåller till skillnad från andra arbetspensionslag för den privata sektorn, inte några stadganden om straff för tillvägagångssätt, som strider mot arbetsgivarens skyldigheter, varom stadgas i lagen om sjömanspensioner, eller för annat svikligt förfarande. För att pensionskassan, som sköter om lagens verkställighet, skall ges alla uppgifter, som inverkar på försäkringspremien, och innehållningen av den försäkrades lön skall utföras på det sätt som stadgas i lagen föreslås att ett straffstadgande intras i lagen. Straffbart vore att uppsåtligt lämna felaktiga uppgifter om faktorer som inverkar på försäkringspremien och att vägra lämna uppgifter. Likaså föreslås det bli straffbart att uppsåtligt innehålla lagstadgad försäkringspremie från lönen till någon, som har blivit oriktigt försäkrad. Straffet utgörs av böter, om inget strängare straff för gärningen stadgas på något annat ställe i lagen. Åtal får dock inte väckas, om inte målsäganden har anmält brottet till åtal.

2. Beredningen av ärendet

Propositionen har utarbetats i samarbete med sjömanspensionskassan och de viktigaste arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna inom sjöfarten. Beträffande de stadganden i regeringspropositionen som gäller sökande av ändring och bestraffning har utlåtande begärts av justitieministeriet.

3. Propositionens ekonomiska verkningar

Höjningen av pensionsåldern med i genomsnitt 4—5 år för försäkrade, som hör till manskapet, är ägnad att höja såväl intäkterna av försäkringspremierna som pensionskostnaderna. Under de första fem åren av det skede då pensionsåldersreformen träder i kraft är inga förändringar att vänta i utvecklingen i fråga om pensionskost-

naderna. Fr.o.m. år 1992 skulle pensionskostnaderna minska, eftersom den längre intjänningstiden för pensionerna inte ännu då inverkar på dem. En nivå, som motsvarar den nu pågående utvecklingen i fråga om pensionskostnaderna, kommer enligt uppskattning att nås år 2010.

Pensionskostnadsutvecklingen efter år 2010 kan inte exakt beräknas. Utgående från den nuvarande utvecklingen verkar det uppenbart att den ålder i vilken man första gången berörs av pensionssystemet håller på att förändras. Man kan inte längre vänta sig att 40—60 år gamla arbetstagare kommer med i sjömanspensionssystemet. Likaså ser det ut som om de som har lämnat sin anställning inom sjöfarten inte längre i samma utsträckning som tidigare skulle återvända till ett arbetsförhållande på sjön. På denna grund kan man anta att inte pensionskostnaderna heller på längre sikt kommer att öka.

Eftersom de försäkrade som hör till manskapet, i reformens första skede berörs av den sänkta pensionsåldern på grund av att pensionsåldersreformen träder i kraft inom en tidrymd av 15 år, beräknas inte antalet individuella förtidspensioner stiga särskilt högt. Under de första 5—10 åren skulle den individuella förtidspensionen komma att i huvudsak gälla försäkrade som hör till befälet. Enligt beräkning skulle den individuella förtidspensionen öka antalet invaliditetspensionstagare med högst ca 10 %.

Samtidigt med att det flexibla pensionsåldersarrangemanget införs förlorar arbetslöshetspensionen för sjöfarare sin betydelse när åldersgränsen för arbetslöshetspension efter hand höjs till 60 år. Enligt beräkning kommer en årliga minskningen av kostnaderna för arbetslöshetspensionerna att till största delen motsvara den årliga

ökning av pensionskostnaderna som den individuella förtidspensionen föranleder. Dessutom kan man anta att en del av de försäkrade som annars skulle gå på invaliditetspension kommer att ansöka om individuell förtidspension. Eftersom den nuvarande möjligheten att sänka pensionsåldern på grundval av anställningstiden kommer att bibehållas är någon ökning av kostnaderna för den individuella förtidspensionen inte att vänta ens sedan pensionsreformens ikraftträdelseskede är avslutat.

Eftersom den föreslagna ändringen i fråga om bestämmandet av pension, som ges på grund av fribevis, skulle komma att beröra endast pension, som har intjänats sedan lagen har trätt i kraft, skulle ändringen inverka på pensionskostnaderna, räknat från år 1990. Enligt beräkning kommer dessa kostnader fram till år 2015 att ha minskat med ca 2 %, beräknat på totallönesumman. Utvidgningen av lagens tillämpningsområde innebär att antalet försäkrade kvarstår på nuvarande nivå. Tack vare detta kan finansieringen av sjömannens pensionssystem bibehållas relativt oförändrat. De övriga föreslagna ändringarna i lagen om sjömanspensioner har ingen väsentlig ekonomisk verkan.

På basis av det ovan nämnda kan det uppskattas att de föreslagna ändringarna kommer att inverka klart sänkande på pensionskostnaderna efter den första femårsperioden ungefär fram till år 2010. Utvecklingen efter detta kan inte förutses.

Staten deltar i kostnaderna för sjömanspensionssystemet med en tredjedel. De föreslagna ändringarna åsamkar staten merkostnader av högst 0.5 milj. mk år 1987.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

1 §. Till de stadganden i paragrafens 1 mom. som gäller lagens tillämpningsområde fogas ett omnämmande om att finsk medborgare eller i Finland bosatt arbetstagare som arbetar på ett fartyg, som tillhör ett finländskt bolags utländska dotterbolag, omfattas av sjömanspensionsförsäkringen. Då det kan vara svårt att indriva försäk-

ringspremierna av utländska bolag, förutsätts det att det inhemska moderbolaget ingår förbindelse med sjömanspensionskassan om betalning eller ställer en av kassan godkänd säkerhet för försäkringspremien. Med moderbolag avses sådant bolag som har den faktiska bestämmanderätten i ett annat bolag, dotterbolaget.

Paragrafens 3 mom. preciseras genom att den åldersgräns på 60 år som gällde för manskapet

slopas, så att lagen gäller alla arbetstagare som har trätt i arbetsförhållande på sjön första gången innan de fyllt 65 år.

5 §. Eftersom arbetsgivaren på grund av sjöarbetsförhållandets särart har givits rätt att från lönen innehålla den premie som den försäkrade är skyldig att erlægga, skall den försäkringspremiefordran som på grund av detta uppkommer för sjömanspensionskassan tryggas speciellt vid utsökning. Därför betonas det i 2 mom. att den innehållna försäkringspremien är en del av den lön som utbetalts till den försäkrade. Till paragrafen fogas även ett nytt 3 mom., enligt vilket pensionskassan har rätt att indriva en premie som inte har erlagts inom föreskriven tid på den försäkrades vägnar. Avsikten med ändringarna är att försäkringspremietillgodohavandet skall omfattas av den sjöpanträtt som avses i 212 § sjölagen.

7 §. För effektiviserande av erläggandet av försäkringspremierna ändras paragrafen så, att pensionskassan kan förplikta arbetsgivare som underlåtit att erlægga försäkringspremie att betala den höjd till högst det dubbla beloppet. Samtidigt förenhetligas de stadganden som gäller ändringssökande så, att de motsvarar stadgandena i de övriga arbetspensionslagarna på den privata sektorn. Ändring i beslut som gäller fastställande av försäkringspremie söks hos försäkringsdomstolen. Ett stadgande om detta fogas till lagens 59 §.

8 §. I paragrafens 1 mom. görs närmast tekniska ändringar, som föranleds av att stadgandet i 7 § 2 mom. slopas.

9 §. För att försäkringspremie inte skall innehållas retroaktivt från den försäkrades lön för hur lång tid som helst, preciseras paragrafen så, att försäkringspremien skall innehållas senast före utgången av det andra kalenderåret efter det att lönen utbetalades.

14 §. Såväl försäkrade som hör till befälet som försäkrade som hör till manskapet får ålderdomspension vid 65 år. En försäkrad som har varit länge på sjön har likväl fortfarande rätt att på basis av anställningstiden få ålderdomspension vid en lägre pensionsålder. Då förutsätts det att den försäkrade har tjänat in minst 300 premiemånader som berättigar till pension. Den lägre pensionsåldern uträknas så, att för varje premiemånad som överstiger det nämnda antalet månader sänks pensionsåldern med en månad, utgående från pensionsåldern på 65 år. Ålderdomspensionen kan likväl börja tidigast vid 60 år då det gäller dem som hör till befälet och vid 55 år då

det gäller dem som hör till manskapet. Erhållandet av pension vid en sänkt pensionsålder förutsätter dessutom att den försäkrade under tre år innan det arbetsförhållande som berättigar till pension upphörde har varit i ett sådant arbetsförhållande som avses i sjömanspensionslagen i minst ett och ett halvt år.

Paragrafens 3 mom. innehåller stadganden om förtida ålderdomspension. Den försäkrade kan avgå med förtida ålderdomspension högst fem år i förtid räknat antingen från 65 års ålder eller från den sänkta pensionsålder som hans anställningstid berättigar till.

För förenklande av samordningen av pensionerna ändras begynnelsepunkten för ålderdomspensionen till att motsvara stadgandena i de övriga arbetspensionslagarna inom den privata sektorn så, att pensionen i regel börjar vid ingången av den kalendermånad som följer på pensioneringen.

14 a §. Stadgandet om att arbetslöshetstid skall jämföras med anställningstid då rätten till ålderdomspension bestäms utsträcks till att gälla även i sådan fall, då den försäkrade enligt 46 § sjömanslagen har rätt att säga upp sitt arbetsavtal så att det upphör omgående eller då han har hävt det på sådan grund som är stadgad i 49 § i nämnda lag.

Jämförelsen av arbetslöshetstid med anställningstid förutsätter att den försäkrade uppnår den ålder som berättigar till pension inom tre år efter det att arbetsförhållandet har upphört och att han har rätt till arbetslöshetsdagpenning eller arbetslöshetspension för denna tid. Vid tillämpningen av denna paragraf anses den försäkrade ha varit arbetslös utan avbrott även om utbetalningen av dagpenningen eller pensionen har avbrutits under den nämnda tiden, dock för högst sex veckor.

För att en försäkrad som närmar sig pensionsåldern och som antingen helt eller till största delen har förvärvat de premiemånader som krävs för en lägre pensionsålder, skall bevara sin rätt till lägre pensionsålder även då han som arbetslös tvingats ta emot annat arbete än sådant som hör till hans yrke, har stadganden som gäller detta tagits in i det nya 2 mom. i paragrafen. Enligt stadgandena bevaras rätten till sänkt pensionsålder även då den försäkrade har övergått till att arbeta på sådant utländskt fartyg som avses i 1 §. Förutsättningen för detta är emellertid att den försäkrade genom Arbetskraftsmyndigheternas förmedling fortlöpande söker arbete.

15 §. I de nya 2—4 mom. som fogats till paragrafen definieras förutsättningarna för erhållande av individuell förtidspension. Motsvarande stadganden finns i den privata sektorns arbetspensionslagar. Individuell förtidspension kan erhållas från 55 års ålder. Förutom omständigheter som hänför sig till sökandens hälsotillstånd och till den tid han har varit yrkesverksam förutsätter erhållandet av pension att den försäkrade har inskränkt sitt förvärvsarbete på det sätt som avses i lag eller helt slutat med det. Dessutom förutsätts det att det i regel inte har föflutit längre tid än ett år från det arbetsförhållande upphörde. Den individuella förtidspensionen kan indras om pensionstagaren inte längre uppfyller villkoren för den. För att arbetstagaren på förhand skall kunna bereda sig på att avgå med pension, har han enligt paragrafens 4 mom. rätt att få ett förhandsbeslut på huruvida han uppfyller förutsättningarna för erhållandet av pension. Han har rätt att anföra besvär över detta beslut. Beslutet är bindande för pensionskassan i sex månader från det att beslutet har vunnit laga kraft.

16 §. Till paragrafen fogas ett omnämnande om att den individuella förtidspensionens belopp motsvarar beloppet av full invaliditetspension.

17 §. Paragrafen innehåller stadganden om beviljande av ålderdoms-, invaliditets- och familjepension som grundar sig på fribrev. Paragrafens 1 mom. kompletteras med stadganden som gäller invaliditetspensionens belopp. Till paragrafens 2 mom. har fogats stadganden om beviljande av invaliditetspension och individuell förtidspension i sådana fall, då den försäkrade har erhållit motsvarande pension på basis av ett arbetsförhållande som omfattas av någon annan pensionslag och som börjat efter det att ett arbetsförhållande som avses i denna lag har upphört.

Enligt paragrafens 3 mom. intjänas pension på basis av fribrev med 1,5 % om året i stället för som nu med 2,0 % då den försäkrade har tjänstgjort på sjön i högst tio år. Pension intjänas likväl fortfarande med 2,0 % om året om den försäkrades premiémånader sammanlagt uppgår till minst 15 år. För den tid antalet premiémånader överstiger tio år men är mindre än 15 år, stiger den procent med vilken pension intjänas stegvis från 1,5 till 2,0. Då denna ökning uträknas fastställs först den pension som intjänats på tio år, dvs. på basis av 120 premiémånader. Därefter läggs till den på detta sätt erhållna pensionen för varje månad som överstiger detta antal en så stor procent av den pensionsgrundade

lönen, att detta procenttal motsvarar en fjärdedel av det överstigande antalet månader.

22 §. Enligt det nya 2 mom. i paragrafen är avdraget för förtida ålderdomspension 6 % för varje år då pension betalas i förtid. Avdraget görs från den pension som den försäkrade har tjänat in vid den tidpunkt då han avgår med pension.

23 §. I paragrafen har gjorts närmast tekniska ändringar, vilka beror på att ålderdomspensionen börjar och på den individuella förtidspensionen.

59 §. Till paragrafen har fogats stadganden om sökande av ändring i beslut av försäkringskassan om fastställande och debitering av försäkringspremie. Ändring i sådant beslut söks hos försäkringsdomstolen och inte som tidigare hos allmän underrätt. Besvär skall anföras senast inom 30 dagar efter beslutets delfående. Motsvarande stadganden finns i de övriga arbetspensionslagarna inom den privata sektorn.

59 a §. Föreslås att till lagen fogas stadganden om grundbesvär i överensstämmelse med de övriga arbetspensionslagarna. Rätt att anföra grundbesvär har den, som anser att pensionskassan har uppburit försäkringspremie i strid med lag eller avtal samt den, som anser att debiteringen av försäkringspremien strider mot lag eller avtal. Liksom i arbetspensionssystemet i allmänhet är det även med tanke på verkställigheten av sjömanspensionssystemet viktigt att försäkringspremiens belopp slutligt kan fastställas på kort tid. Därför skall grundbesvär anföras hos försäkringsdomstolen inom två år räknat från ingången av kalenderåret efter det då fordran har fastställts eller debiterats eller då den har förfallit till betalning.

62 §. För att den sjömanspensionskassa som sköter om verkställigheten av lagen skall ges alla de upplysningar som inverkar på försäkringspremiens och för att innehållningen från den försäkrades lön skall göras på det sätt som stadgas i lagen, tas ett straffstadgande in i lagen. Det skall vara straffbart att ge oriktiga upplysningar om omständigheter som inverkar på försäkringspremiens samt vägra att ge upplysningar. Detsamma gäller fall då försäkringspremie avsiktligt har innehållits på ett felaktigt sätt från den försäkrades lön. Straffet skall vara böter, om inte i annan lag stadgas om strängare straff. Ändringen genomförs genom att till paragrafen fogas ett nytt 1 mom., varvid de nuvarande 1 och 2 mom. blir 2 och 3 mom.

2. Ikraftträdande

Lagändringarna bör träda i kraft så, att det flexibla pensionsåldersarrangemanget kan börja genomföras den 1 januari 1987. För att trygga förmånerna för de försäkrade som närmar sig pensionsåldern, föreslås det att de ändringar som gäller åldern för erhållande av ålderdomspension träder i kraft stegvis under ett ikraftträdelseskede av 15 år.

Enligt förslaget bestäms rätten till ålderdomspension enligt de nuvarande stadgandena under de fem första åren efter det lagen har trätt i kraft. Efter detta stiger åldern för erhållande av ålderdomspension stegvis till 65 år före utgången av år 2001.

Den stegvisa höjningen av pensionsåldern föreslås bli genomförd så, att pensionsåldern under den nämnda tiden, börjande från 60 år, ökas med en kalendermånad för varje efter år 1991 påbörjad period om två kalendermånader. Pensionsåldern bestäms på detta sätt då det gäller de försäkrade som hör till manskapet, vilkas pensionsålder enligt de nuvarande stadgandena är 60 år. Om en försäkrad som hör till manskapet enligt de nuvarande stadgandena har rätt till ålderdomspension vid 55—59 års ålder på basis av minimikraven då det gäller anställningstiden, bibehålls den sänkning av pensionsåldern som förvärvats före år 1992 då begynnelseöverskridningspunkten för ålderdomspensionen bestäms. För de försäkrade, som vid utgången av år 1991 har förvärvat minst 15 år sådan tid som berättigar till pension, börjar rätten till ålderdomspension vid den ålder som erhålls, om från 65 år avdras den före år 1992 förvärvade tid som överstiger 15 år och som berättigar till pension. Om den på detta sätt beräknade pensionsåldern likväl är högre än den på det först nämnda sättet fastställda pensionsåldern, börjar rätten till ålderdomspension vid den lägre pensionsåldern.

Även fastställandet av heleffektiv invaliditetspension ändras under det skede då lagen träder i kraft stegvis till 65 år då det gäller räknande av tiden mellan pensionsfallet och pensionsåldern som berättigande till pension.

I ikraftträdelsestadgandet stadgas om att då invaliditetspensionen fastställs för en försäkrad som hör till manskapet, beaktas från år 1987 till år 1991 tiden från pensionsfallet till pensionsåldern upp till 60 år. Efter detta beaktas tiden till pensionsåldern fram till utgången av år 2001 så, att pensionsåldern höjs med en månad för varje efter år 1991 påbörjad period om två kalendermånader.

Den nivå som har förvärvats för ålderdoms-, invaliditets- eller familjepension som utges på basis av fribrev, för ett arbetsförhållande som har upphört innan denna lag trädde i kraft bibehålls. De bestäms enligt de nuvarande stadgandena så, att det pensionsbelopp som erlaggs per månad är 1/6 procent av den lön som ligger till grund för den försäkrades pension.

I ikraftträdelsestadgandet skall även stadgas om förfarandet vid sökande av ändring. Hos försäkringsdomstolen söks ändring i beslut av sjömanspensionskassan om fastställande av försäkringspremie som har givits efter det att denna lag har trätt i kraft. Således slutförs behandlingen av försäkringspremieärenden som är anhängiga vid allmän underrätt eller som eventuellt blir anhängiga i enlighet med den tidigare lagen. Likaså anför grundbesvär hos försäkringsdomstolen om försäkringspremien har fastställts eller debiterats eller om den har förfallit till betalning efter det att denna lag har trätt i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen till antagande följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/56) 1 § 1 och 3 mom., 5 och 7 §§, 8 § 1 mom., 9, 14 och 14 a §§, 16 § 3 mom., 17 och 23 §§ samt 59 § 1 mom.,

av dessa lagrum 1 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 4 mars 1983 (236/83), 1 § 3 mom. och 14 a § sådana de lyder i lag av den 18 april 1980 (280/80), 14 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 9 januari 1981 (1/81), 16 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 11 december 1970 (768/70) och 17 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag samt de nämnda lagarna av den 9 januari 1981 och den 4 mars 1983, samt

fogas till 15 §, sådan den lyder i lag av den 31 december 1985 (1122/85), nya 2—4 mom., till 22 §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 30 december 1966 (739/66) och nämnda lag av den 11 december 1970, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., till lagen en ny 59 a § och till 62 § ett nytt 1 mom., varvid de nuvarande 1 och 2 mom. blir 2 och 3 mom., som följer:

1 Kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Arbetstagare, som utanför i sjömanslagen (423/78) avsett arbete på finskt handelsfartyg i utrikesfart, på sjögående bärgnings- eller fiskefartyg som används i förvärvssyfte eller på annat isbrytarfartyg än hamnisbrytare eller som, på förordnande av arbetsgivaren, tillfälligt annorstädes utför arbete som hör samman med sjöfart, tillkommer ålderdoms-, invaliditets- och arbetslöshetspension samt hans anhöriga familjepension och efterlevande make eller dödsbo begravningsunderstöd i enlighet med vad som stadgas i denna lag. Dersamma gäller sådana finska medborgare eller i Finland bosatta arbetstagare som arbetar på fartyg, tillhörande finländskt bolags utländska dotterbolag, under förutsättning att det inhemska moderbolaget har givit sjömans-

pensionskassan en förbindelse rörande betalningen av försäkringspremien har ställt en av kassan godkänd säkerhet beträffande sagda betalning. Arbetstagaren kallas nedan i denna lag försäkrad.

Denna lag gäller inte:

1) arbetstagare som arbetar på fiskefartyg, om fartygets resor inte utsträcks längre än till Östersjön; eller

2) arbetstagare som har trätt i sådant arbetsförhållande som avses i 1 eller 2 mom. första gången efter det att han fyllt 65 år.

5 §

Arbetsgivare eller hans företrädare är skyldig att från lön till person, som är anställd hos honom i sjömanstjänst, innehålla den premie den anställde skall erlägga till pensionskassan.

Arbetsgivaren skall erlægga de försäkringspremier han innehållit av den försäkrades lön och sina egna försäkringspremier till pensionskassan och avge redovisning för dem i enlighet med vad som stadgas i förordning.

Om arbetsgivaren inte inom föreskriven tid till pensionskassan har erlagt den försäkringspremie han har innehållit, har pensionskassan rätt att indriva försäkringspremien på den försäkrades vägnar.

7 §

Om den i 5 § 2 mom. nämnda redovisningen är oriktig eller inte alls har avgivits och felet inte rättas eller om redovisning inte avges inom en av pensionskassan fastställd skälig tid, kan pensionskassan på grundval av utredning som den har införskaffat eller, i brist på sådan, enligt uppskattning påföra arbetsgivaren till högst det dubbla beloppet höjd försäkringspremie.

8 §

Försäkringspremie i enlighet med denna lag får utsökas utan dom eller utslag på det sätt som är stadgat i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/61).

9 §

Har innehållning av den i 5 § 1 mom. nämnda försäkringspremien till någon del inte blivit verkställd eller har innehållning överhuvudtaget inte ägt rum, har arbetsgivaren rätt att innehålla det felande beloppet från lön som senare utbetalas till den försäkrade, dock så, att innehållningen skall ske senast före utgången av det andra kalenderåret efter utbetalningen av lönen.

4 Kap.

Försäkrad tillkommande förmåner

14 §

Rätt till ålderdomspension har en försäkrad som då arbetsförhållandet upphört har fyllt 65 år.

Den försäkrade har dock rätt att få ålderdomspension vid en lägre pensionsålder, den som hör till befälet tidigast vid fyllda 60 år och den som hör till manskapet tidigast vid fyllda 55 år, så, att för varje månad med vilken den till pension berättigande tiden, uträknad enligt 11 §, överstiger 300 premiémånader, pensionsåldern om 65 år sänks med en månad. Dessutom förutsätts det att den försäkrades arbetsförhållande upphör när

han uppnår den på nämnda sätt beräknade sänkta pensionsåldern eller att han uppnår sagda ålder under den tid som erhålls då till tidpunkten för arbetsförhållandets upphörande läggs de i enlighet med 11 § 1 mom. på grundvalen av därvid utbetald ersättning för semester, vederlag eller annan därmed jämförbar ersättning beräknade premiémånaderna, och att han under tre år innan det till pension berättigande arbetsförhållandet upphör har varit i sådant arbetsförhållande som avses i denna lag under en tid av minst 18 premiémånader. Om arbetsförhållandet har upphört på grund av att ålderdomspension, som beviljats på grundvalen av en i 34 a § avsedd försäkring, börjat utbetalas, har den försäkrade rätt till ålderdomspension i enlighet med denna paragraf då han uppnått den sänkta pensionsålder som avses i denna paragraf.

Ålderdomspension beviljas högst fem år i förtid räknat från 65 års ålder eller från i enlighet med 2 mom. beräknad sänkt pensionsålder som den försäkrade har uppnått då pensionen börjar utbetalas, dock tidigast från ingången av månaden efter den då den försäkrade fyllt 55 år. I detta fall beviljas pensionen sänkt på det sätt som stadgas i 22 § 2 mom. På förtida ålderdomspension tillämpas i övrigt vad som stadgas om ålderdomspension.

Ålderdomspension beviljas från början av månaden efter den då rätten till pension har uppkommit, dock tidigast från början av den månad som följer närmast efter ansökan om pension. I det fall att om pension har ansökts inom tre månader efter det att arbetsförhållandet upphörde beviljas dock pensionen från början av månaden närmast efter den då arbetsförhållandet upphörde.

14 a §

Om den försäkrades arbetsförhållande har upphört innan han har uppnått den i 14 § stadgade åldern och om detta har berott på att fartyget har sålts eller tagits ur trafik eller på att arbetskraften har inskränkts eller på att den försäkrade har sagt upp sitt arbetsavtal eller hävt det på grunder som stadgas i 46 eller 49 § sjömanslagen, jämställs arbetslöshetstiden med anställningstid vid bestämmande av rätten till ålderdomspension, under förutsättning att den försäkrade uppnår den ålder som berättigar till pension inom tre år efter det att arbetsförhållandet har upphört och att han för denna tid har rätt till dagpenning i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetslös-

hetspension i enlighet med 15 e §. Avbrott i utbetalningen av arbetslöshetsdagpenning eller pension lämnas dock obeaktat om avbrottet inte har fortgått i ett sträck under längre tid än sex veckor.

Om den försäkrade har tagit emot ett av arbetskraftsmyndigheten erbjudet, i 7 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsett arbete vilket han inte kan avböja utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning, eller om han har övergått till att arbeta på sådant utländskt fartyg som avses i 1 §, taktas då rätten till ålderdomspension bestäms vad som är stadgat i 1 mom., under förutsättning att den försäkrade genom arbetskraftsmyndighetens förmedling fortlöpan- de har sökt sådant arbete som avses i 1 §.

15 §

Utän hinder av vad som stadgas i 1 mom. om rätt till full invaliditetspension har en försäkrad som har fyllt 55 år rätt till invaliditetspension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga med beaktande av sjukdom, lyte eller kroppsskada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete. Ett villkor är dock att den försäkrade har upphört med sådant förvärvsarbete som avses i lag, pensionsreglemente eller pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller att hans förvärvsinkomst per månad för dessa arbeten kan uppskattas bli i genomsnitt mindre än det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare. Ett villkor för individuell förtidspension är dessutom att då den individuella förtidspensionen fastställs såsom pensionsberättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst.

En invaliditetspension som har beviljats som individuell förtidspension indras, om pensionstagaren inte längre uppfyller de i 2 mom. stadgade villkoren för pension. I övrigt gäller om pensionen i tillämpliga delar vad som stadgas om full invaliditetspension.

Arbetstagaren har rätt till förhandsbeslut om huruvida han uppfyller de i 2 mom. första och sista meningens nämnda villkoren för pension. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 59 §. Förhandsbeslutet är bindande för

pensionskassan, om därpå grundad pensionsansökan görs inom sex månader från det beslutet vann laga kraft.

16 §

Invaliditetspension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Full invaliditetspension, som fastställs i enlighet med 1 mom., beviljas en försäkrad, vars förvärvsmöjligheter har nedgått med mera än två tredjedelar. Likaså beviljas individuell förtidspension som full invaliditetspension. I annat fall beviljas invaliditetspensionen som delpension, vilken är hälften av den fulla pensionen.

17 §

Tillkommer försäkrad eller arbetstagare som varit underkastad denna lag inte rätt till ålderdomspension som avses i 14 § eller invaliditetspension som avses i 15 §, utges till honom på grund av fribrev ålderdoms- eller invaliditetspension, efter det att han uppnått 65 års ålder eller, då hans arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada, med beaktande jämväl av den tid som redan förflutit, kan uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar åtminstone ett år, och efter hans död till ovan i 15 a § avsedda personer efter honom familjepension på grund av fribrev. Vid bedömandet av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt beaktas den försäkrades återstående förmåga att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant tillgängligt arbete som han rimligen, med hänsyn till sin utbildning, tidigare verksamhet, ålder och boendeförhållanden samt därmed jämförbara omständigheter, kan förutsättas utföra. Om arbetsförmågan har nedgått med minst tre femtedelar beviljas invaliditetspensionen som full pension. I annat fall beviljas invaliditetspensionen som delpension, som är hälften av den fulla pensionen.

Om den försäkrade efter det att i denna lag avsett arbetsförhållande har upphört har fått invaliditetspension som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare på grundval av ett senare arbets- eller tjänsteförhållande eller företagaverksamhet, beviljas den försäkrade likaså på grundval av fribrev invaliditetspension i enlighet med denna lag antingen som full pension, delpension eller individuell förtidspension beroende på hur den först nämnda pensionen har beviljats.

Om den försäkrade sammanlagt har högst 120 till pension berättigande premiämånader, utgår

ålderdoms- eller invaliditetspension på grund av fribrev månatligen med ett belopp som beräknas på den försäkrades i 16 § 1 mom. avsedda pensionsgrundande lön, förhöjd i enlighet med 18 §, enligt ett procenttal som utgör en åttondedel av antalet premiemånader. Om antalet premiemånader sammanlagt är minst 180 fastställs pensionen på det sätt som stadgas i 16 § 1 mom. Om premiemånaderna är flere än 120 men färre än 180, läggs till den enligt 120 premiemånader beräknade pensionen för varje månad som överstiger detta antal en så stor procent av den pensionsgrundande lönen, att detta procenttal motsvarar en fjärdedel av det överstigande antalet månader.

Familjepension på grund av fribrev utgår månatligen med ett belopp, som beräknas på i 16 a § stadgat sätt på den i 3 mom. avsedda ålderdoms- eller invaliditetspensionen, likväl sålunda, att såsom premiemånader beaktas endast de premiemånader förmånslåtaren förvärvat efter det han uppnått 23 års ålder.

22 §

Om pensionen beviljas i förtid i enlighet med 14 § 3 mom. minskas pensionen med en halv procent för varje månad för vilken pension utbetalas före ingången av kalendermånaden efter den då den i 14 § avsedda pensionsåldern uppnås. Minskningen beräknas på den i enlighet med 27 § samordnade pension som den försäkrade har tjänat in vid den tidpunkt då pensionen börjar. Om härvid arbetsförhållande som ligger till grund för icke i förtid beviljad pension upphör före uppnådd pensionsålder, läggs den pension som har intjänats i detta arbetsförhållande till ålderdomspensionen så ändrad att den motsvarar den försäkrades ålder vid begynnelse-tidpunkten för den pension som beviljas på grundvalen härav.

23 §

Invaliditetspensionen ändras till ålderdomspension räknat från ingången av månaden närmast efter den då pensionstagaren har uppnått den ålder som berättigar till ålderdomspension.

En invaliditetspension som har beviljats som deipension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den då pensionstagaren har uppfyllt de i 15 § 2 mom. stadgade förutsättningarna, dock inte retroaktivt för längre tid än

sex månader före ingången av den månad som följer på ansökan.

9 Kap.

Ändringssökande

59 §

Sakägare som är missnöjd med beslut som pensionskassan fattat angående pension, fribrev, restitution av försäkringspremie eller i 1 § 4 mom. avsett ärende eller med i 7 § avsett beslut som gäller fastställande och debitering av försäkringspremie får söka ändring däri hos försäkringsdomstolen genom skriftliga besvär senast den trettonde dagen efter den dag då besväranden fick del av besluret.

59 a §

Den som anser att pensionskassan med stöd av denna lag har uppburit försäkringspremie i strid med lag eller avtal, eller att debiteringen av premie som den har fastställt strider mot lag eller avtal, får anföra skriftliga grundbesvär hos försäkringsdomstolen senast inom två år räknat från ingången av året efter det då fordran har fastställts eller debiterats eller då den har förfallit till betalning. Om besvär anförts på grund av utmärkning gäller dessutom vad som stadgas om grundbesvär i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg.

10 Kap.

Särskilda stadganden

62 §

Om arbetsgivaren eller hans representant avsiktligt ger oriktiga upplysningar om fakta som behövs enligt denna lag och som inverkar på försäkringspremien eller om han vägrar att lämna uppgifter eller avsiktligt innehåller i denna lag avsedd försäkringspremie på oriktigt sätt från en försäkrads lön, skall han dömas till böter om inte strängare straff stadgats för gärningen i annan lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. Stadgandena i 1 § i denna lag tillämpas på arbetstagare även då han har stått i arbetsförhållande till ett finländskt bolags utländska dotterbolag innan denna lag trädde i kraft.

Om en försäkrad som tillhör manskapet har premiemånader som berättigar till pension när denna lag träder i kraft, tillämpas vid fastställandet av hans ålderdomspension till och med den 31 december 1991 de stadganden om pensionsålder som varit gällande omedelbart innan denna lag trädde i kraft. Därefter, från den 1 januari 1992 till den 31 december 2001, har den försäkrade rätt till ålderdomspension så, att pensionsåldern från 60 år ökas med en kalendermånad för varje efter år 1991 påbörjad period om två kalendermånader till högst 65 år. Den försäkrade har dock under denna tid, från och med år 1992 till och med år 2001, rätt att få ålderdomspension från den ålder som erhålls om från 65 år avdras de premiemånader som han har tjänat ihop före år 1992 och som överstiger 180 premiemånader, under förutsättning att en så beräknad pensionsålder är lägre än den på sagda sätt uträknade pensionsåldern. Rätt till ålderdomspension börjar dock tidigast vid 55 års ålder.

Om en försäkrad som tillhör manskapet har premiemånader som berättigar till pension när denna lag träder i kraft tillämpas vid fastställandet av hans invaliditetspension enligt 15 § till och med den 31 december 1991 de stadganden som varit gällande omedelbart innan denna lag

trädde i kraft. Därefter räknas vid fastställandet av hans invaliditetspension, från den 1 januari och därefter till den 31 december 2001, som premiemånader tiden från det invaliditeten började till pensionsåldern så, att pensionsåldern från 60 år ökas med en månad för varje efter år 1991 påbörjad period om två kalendermånader ända till 65 år.

Vid fastställande av rätten till individuell förtidspension beaktas också sådant avstående från arbete som har inträffat innan denna lag trädde i kraft.

Vid fastställande av ålderdoms- eller invaliditets- eller familjepension som utges på grundval av fribrev för ett arbetsförhållande som har upphört innan denna lag trädde i kraft, tillämpas stadgandena i 17 § i den lag som gällde omedelbart innan denna lag trädde i kraft.

Besvär över ett i 7 § avsett beslut som gäller fastställande av försäkringspremie anföras hos försäkringsdomstolen om beslutet ges efter det att denna lag har trätt i kraft.

Grundbesvär som avses i 59 a § i denna lag anföras hos försäkringsdomstolen om försäkringspremien har fastställts eller debiterats eller om den har förfallit till betalning efter det att denna lag har trätt i kraft.

Helsingfors den 10 oktober 1986

Republikens President

Minister

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/56) 1 § 1 och 3 mom., 5 och 7 §§, 8 § 1 mom., 9, 14 och 14 a §§, 16 § 3 mom., 17 och 23 §§ samt 59 § 1 mom.,

av dessa lagrum 1 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 4 mars 1983 (236/83), 1 § 3 mom. och 14 a § sådana de lyder i lag av den 18 april 1980 (280/80), 14 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 9 januari 1981 (1/81), 16 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 11 december 1970 (768/70) och 17 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag samt de nämnda lagarna av den 9 januari 1981 och den 4 mars 1983, samt

fogas till 15 §, sådan den lyder i lag av den 31 december 1985 (1122/85), nya 2—4 mom., till 22 §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 30 december 1966 (739/66) och nämnda lag av den 11 december 1970, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., till lagen en ny 59 a § och till 62 § ett nytt 1 mom., varvid de nuvarande 1 och 2 mom. blir 2 och 3 mom., som följer:

Gällande lydelse

1 Kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Arbetstagare, som utför i sjömanslagen (423/78) avsett arbete på finskt handelsfartyg i utrikesfart, på sjögående bärgnings- eller fiskefartyg som används i förvärvssyfte eller på annat isbrytarfartyg än hamnisbrytare eller som, på förordnande av arbetsgivaren, tillfälligt annorstädes utför arbete som hör samman med sjöfart, tillkommer ålderdoms-, invaliditets- och arbetslöshetspension samt hans anhöriga familjepension och efterlevande make eller dödsbo begravningsunderstöd i enlighet med vad som stadgas i denna lag. Arbetstagaren kallas nedan i denna lag försäkrad.

Denna lag gäller icke:

1) person som är i arbetsförhållande på fiskefartyg, om fartygets resor icke utsträcks längre än till Östersjön; eller

Förelagen lydelse

1 Kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Arbetstagare, som utför i sjömanslagen (423/78) avsett arbete på finskt handelsfartyg i utrikesfart, på sjögående bärgnings- eller fiskefartyg som används i förvärvssyfte eller på annat isbrytarfartyg än hamnisbrytare eller som, på förordnande av arbetsgivaren, tillfälligt annorstädes utför arbete som hör samman med sjöfart, tillkommer ålderdoms-, invaliditets- och arbetslöshetspension samt hans anhöriga familjepension och efterlevande make eller dödsbo begravningsunderstöd i enlighet med vad som stadgas i denna lag. *Detsamma gäller sådana finska medborgare eller i Finland bosatta arbetstagare som arbetar på fartyg, tillhörande finländskt bolags utländska dotterbolag, under förutsättning att det inhemska moderbolaget har givit sjömanspensionskassan en förbindelse rörande betalningen av försäkringspremien har ställt en av kassan godkänd säkerhet beträffande sagda betalning.* Arbetstagaren kallas nedan i denna lag försäkrad.

Denna lag gäller inte:

1) arbetstagare som arbetar på fiskefartyg, om fartygets resor *inte utsträcks* längre än till Östersjön; eller

Gällande lydelse

2) person som trätt i sådant arbetsförhållande som avses i 1 eller 2 mom. första gången efter det att han, om han tillhör manskapet, fyllt 60 år och, om han tillhör befälet, 65 år.

5 §

Redare eller hans företrädare är pliktig att från lön till person, som är anställd hos honom i sjömanstjänst, innehålla den premie denne äger erlægga till pensionskassan.

Innehållna belopp och sina egna premier skall redaren inbetalat till kassan samt över dem till densamma avgiva redovisning i enlighet med vad i förordning stadgas.

7 §

Är redovisning, som nämnes i 5 § 2 mom., oriktig eller har redovisning alls icke avgivits och blir felet icke rättat eller avgives icke redovisning till pensionskassan inom tid, som bestämmes av kassans styrelse och som icke må undertiga en månad, är redaren pliktig att i premie, som avses i sagda moment, erlægga av styrelsen skäligt befunnit belopp.

Av styrelsen i stöd av 1 mom. bestämd premie förblir gällande, såframt icke redaren inom sex månader från det han fick del av pensionskassans beslut dragit saken inför underrätten på pensionskassans hemort.

8 §

Har redare icke inom tid, som bestämmes i förordning, till pensionskassan inbetalat kassan tillkommande premie, är denna utmätningsskilling utan dom och utslag även i det fall, att frågan om premiens storlek i stöd av 7 § 2 mom. dragits under domstols prövning.

9 §

Har löneinnehållning, som nämns i 5 § 1 mom., till någon del icke blivit verkställd eller har löneinnehållning alls icke ägt rum, har redaren rätt att innehålla det felande beloppet från lön, som senare utbetalas.

Föreslagen lydelse

2) arbetstagare som har trätt i sådant arbetsförhållande som avses i 1 eller 2 mom. första gången efter det att han fyllt 65 år.

5 §

Arbetsgivare eller hans företrädare är skyldig att från lön till person, som är anställd hos honom i sjömanstjänst, innehålla den premie den anställde skall erlægga till pensionskassan.

Arbetsgivaren skall erlægga de försäkringspremier han innehållit av den försäkrades lön och sina egna försäkringspremier till pensionskassan och avge redovisning för dem i enlighet med vad som stadgas i förordning.

Om arbetsgivaren inte inom föreskriven tid till pensionskassan har erlagt den försäkringspremie han har innehållit, har pensionskassan rätt att indriva försäkringspremien på den försäkrades vägnar.

7 §

Om den i 5 § 2 mom. nämnda redovisningen är oriktig eller inte alls har avgivits och felet inte rättas eller om redovisning inte avges inom en av pensionskassan fastställd skälig tid, kan pensionskassan på grundval av utredning som den har införskaffat eller, i brist på sådan, enligt uppskattning påföra arbetsgivaren till högst det dubbla beloppet höjd försäkringspremie.

8 §

Försäkringspremie i enlighet med denna lag får utsökas utan dom eller utslag på det sätt som är stadgat i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367:61).

9 §

Har innehållning av den i 5 § 1 mom. nämnda försäkringspremien till någon del inte blivit verkställd eller har innehållning överhuvudtaget inte ägt rum, har arbetsgivaren rätt att innehålla det felande beloppet från lön som senare utbetalas.

Gällande lydelse

4 Kap.

Försäkrad tillkommande förmåner

14 §

Rätt till ålderdomspension har en försäkrad, som vid arbetsförhållandets upphörande har uppnått 60 års ålder, om han tillhör manskapet, och 65 års ålder, om han tillhör befälet.

Har försäkrads arbetsförhållande upphört, då han uppnått i nedanstående tabell angiven ålder, eller uppnår han sagda ålder under den tid som erhålls då till tidpunkten för arbetsförhållandets upphörande läggs de med stöd av 11 § 1 mom., på grundvalen av därvid utbetald ersättning för semester, vederlag eller annan därmed jämförbar ersättning beräknade premiemånaderna, har även han rätt till ålderdomspension, såframt han har minst det antal premiemånader, som i tabellen motsvarar hans ålder, under förutsättning, att han under två års tid före det till pension berättigade arbetsförhållandets upphörande har varit i sådant arbetsförhållande som avses i denna lag under en tid av minst 18 premiemånader. Har arbetsförhållandets upphörande berott på att ålderdomspension, som beviljats på grundvalen av en i 34 a § avsedd försäkring, börjat utbetalas, har försäkrad rätt till ålderdomspension i enlighet med denna paragraf, då han uppnått den ålder som motsvarar minimiantalet premiemånader.

<i>Manskap:</i>					
<i>Ålder</i>	59 år	58 år	57 år	56 år	55 år
<i>Minimiantal premiemånader</i>	252	264	276	288	300

<i>Befäl:</i>					
<i>Ålder</i>	64 år	63 år	62 år	61 år	60 år
<i>Minimiantal premiemånader</i>	312	324	336	348	360

Föreslagen lydelse

4 Kap.

Försäkrad tillkommande förmåner

14 §

Rätt till ålderdomspension har en försäkrad som då arbetsförhållandet upphör har fyllt 65 år.

Den försäkrade har dock rätt att få ålderdomspension vid en lägre pensionsålder, den som hör till befälet tidigast vid fyllda 60 år och den som hör till manskapet tidigast vid fyllda 55 år, så, att för varje månad med vilken den till pension berättigande tiden, uträknad enligt 11 §, överstiger 300 premiemånader, pensionsåldern om 65 år sänks med en månad. Dessutom förutsätts det att den försäkrades arbetsförhållande upphör när han uppnår den på nämnda sätt beräknade sänkta pensionsåldern eller att han uppnår sagda ålder under den tid som erhålls då till tidpunkten för arbetsförhållandets upphörande läggs de i enlighet med 11 § 1 mom. på grundvalen av därvid utbetald ersättning för semester, vederlag eller annan därmed jämförbar ersättning beräknade premiemånaderna, och att han under tre år innan det till pension berättigande arbetsförhållandet upphör har varit i sådant arbetsförhållande som avses i denna lag under en tid av minst 18 premiemånader. Om arbetsförhållandet har upphört på grund av att ålderdomspension, som beviljats på grundvalen av en i 34 a § avsedd försäkring, börjat utbetalas, har den försäkrade rätt till ålderdomspension i enlighet med denna paragraf då han uppnått den sänkta pensionsålder som avses i denna paragraf.

Ålderdomspension beviljas högst fem år i förtid räknat från 65 års ålder eller från i enlighet med 2 mom. beräknad sänkt pensionsålder som den försäkrade har uppnått då pensionen börjar utbetalas, dock tidigast från ingången av månaden efter den då den försäkrade fyllt 55 år. I detta fall beviljas pensionen sänkt på det sätt

Gällande lydelse

14 a §

Har försäkrads arbetsförhållande upphört innan han uppnått i 14 § stadgad ålder och har detta berott på att fartyget sålts eller tagits ur trafik eller på arbetslöshet till följd av inskränkning av arbetskraften, jämställes arbetslöshetstiden med anställningstid vid bestämmandet av rätten till ålderdomspension, under förutsättning att den försäkrade är berättigad att för sagda tid erhålla i lagen om riksomfartande arbetslöshetskassor (125/34) avsett dagunderstöd eller i lagen om sysselsättning (946/71) avsedd arbetslöshetsersättning eller i 15 e § avsedd arbetslöshetspension och att han uppnår till pension berättigande ålder inom tre år från arbetsförhållandets upphörande.

Föreslagen lydelse

som stadgas i 22 § 2 mom. På förtida ålderdomspension tillämpas i övrigt vad som stadgas om ålderdomspension.

Ålderdomspension beviljas från början av månaden efter den då rätten till pension har uppkommit. Dock tidigast från början av den månad som följer närmast efter ansökan om pension. I det fall att om pension har ansökts inom tre månader efter det att arbetsförhållandet upphörde beviljas dock pensionen från början av månaden närmast efter den då arbetsförhållandet upphörde.

14 a §

Om den försäkrades arbetsförhållande har upphört innan han har uppnått den i 14 § stadgade åldern och om detta har berott på att fartyget har sålts eller tagits ur trafik eller på att arbetskraften har inskränkts eller på att den försäkrade har sagt upp sitt arbetsavtal eller hävt det på grunder som stadgas i 46 eller 49 § sjömanslagen, jämställs arbetslöshetstiden med anställningstid vid bestämmande av rätten till ålderdomspension, under förutsättning att den försäkrade uppnår den ålder som berättigar till pension inom tre år efter det att arbetsförhållandet har upphört och att han för denna tid har rätt till dagpenning i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetslöshetspension i enlighet med 15 e §. Avbrott i utbetalningen av arbetslöshetsdagpenning eller pension lämnas dock obeaktat om avbrottet inte har fortgått i ett sträck under längre tid än sex veckor.

Om den försäkrade har tagit emot ett av arbetskraftsmyndigheten erbjudet, i 7 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsett arbete vilket han inte kan avböja utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning, eller om han har övergått till att arbeta på sådant utländskt fartyg som avses i 1 §, iakttas då rätten till ålderdomspension bestäms vad som är stadgat i 1 mom., under förutsättning att den försäkrade genom arbetskraftsmyndighetens förmedling fortlöpande har sökt sådant arbete som avses i 1 §.

15 §

Utän hinder av vad som stadgas i 1 mom. om rätt till full invaliditetspension har en försäkrad som har fyllt 55 år rätt till invaliditetspension i form av individuell förtidspension, om hans

Gällande lydelse

Förestagen lydelse

arbetsförmåga med beaktande av sjukdom, lyte eller kroppsskada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärsarbete. Ett villkor är dock att den försäkrade har upphört med sådant förvärsarbete som avses i lag, pensionsreglemente eller pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller att hans förvärsinkomst per månad för dessa arbeten kan uppskattas bli i genomsnitt mindre än det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare. Ett villkor för individuell förtidspension är dessutom att då den individuella förtidspensionen fastställs såsom pensionsberättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst.

En invaliditetspension som har beviljats som individuell förtidspension indras, om pensionstagaren inte längre uppfyller de i 2 mom. stadgade villkoren för pension. I övrigt gäller om pensionen i tillämpliga delar vad som stadgas om full invaliditetspension.

Arbetstagaren har rätt till förhandsbeslut om huruvida han uppfyller de i 2 mom. första och sista meningerna nämnda villkoren för pension. Ändring i beslutet får sökas på det sätt som stadgas i 59 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionskassan, om därpå grundad pensionsansökan görs inom sex månader från det beslutet vann laga kraft.

16 §

Invaliditetspension beräknas i enlighet med 1 mom., om den försäkrades förvärmöjligheter nedgått med mera än två tredjedelar. Ha förvärmöjligheterna nedgått med minst en tredjedel och högst två tredjedelar, utgår invaliditetspensionen med femtio procent av ovan avsedda belopp.

Invaliditetspension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Full invaliditetspension, som fastställs i enlighet med 1 mom., beviljas en försäkrad, vars förvärmöjligheter har nedgått med mera än två tredjedelar. Likaså beviljas individuell förtidspension som full invaliditetspension. I annat fall beviljas invaliditetspensionen som delpension, vilken är hälften av den fulla pensionen.

17 §

Tillkommer försäkrad eller den som varit underkastad denna lag inte rätt till ålderdomspension, som avses i 14 §, eller invaliditetspension, som avses i 15 §, utges till honom på grund av

17 §

Tillkommer försäkrad eller arbetstagare som varit underkastad denna lag inte rätt till ålderdomspension som avses i 14 § eller invaliditetspension som avses i 15 §, utges till honom på

Gällande lydelse

fribrev ålderdoms- eller invaliditetspension, efter det att han uppnått 65 års ålder eller, då hans arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada, med beaktande jämväl av den tid som redan förflutit, kan uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar årminstone ett år, och efter hans död till ovan i 15 a § avsedda personer efter honom familjepension på grund av fribrev. Vid bedömandet av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt beaktas den försäkrades återstående förmåga att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant tillgängligt arbete som han rimligen, med hänsyn till sin utbildning, tidigare verksamhet, ålder och boendeförhållanden samt därmed jämförbara omständigheter, kan förutsättas utföra.

Ålderdoms- eller invaliditetspension på grund av fribrev utgår månatligen med ett belopp som beräknas på den försäkrades i 16 § 1 mom. avsedda lön, förhöjd i enlighet med 18 §, enligt en procentsats som anges av sjättedelen av det premiemånadstal som avses i 11 §, 12 § 2 mom. första meningen och 13 §. Är arbetsförmågan nedsatt med minst två femtedelar och högst tre femtedelar, utgör invaliditetspensionen hälften av det ovan avsedda beloppet.

Familjepension på grund av fribrev utgår månatligen med ett belopp, som beräknas på i 16 a § stadgat sätt på den i 2 mom. avsedda ålderdoms- eller invaliditetspensionen, likväl så-

Förestagen lydelse

grund av fribrev ålderdoms- eller invaliditetspension, efter det att han uppnått 65 års ålder eller, då hans arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada, med beaktande jämväl av den tid som redan förflutit, kan uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar årminstone ett år, och efter hans död till ovan i 15 a § avsedda personer efter honom familjepension på grund av fribrev. Vid bedömandet av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt beaktas den försäkrades återstående förmåga att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant tillgängligt arbete som han rimligen, med hänsyn till sin utbildning, tidigare verksamhet, ålder och boendeförhållanden samt därmed jämförbara omständigheter, kan förutsättas utföra. Om arbetsförmågan har nedgått med minst tre femtedelar beviljas invaliditetspensionen som full pension. I annat fall beviljas invaliditetspensionen som delpension, som är hälften av den fulla pensionen.

Om den försäkrade efter det att i denna lag avsett arbetsförhållande har upphört har fått invaliditetspension som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare på grundval av ett senare arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet, beviljas den försäkrade likaså på grundval av fribrev invaliditetspension i enlighet med denna lag antingen som full pension, delpension eller individuell förtidspension beroende på hur den först nämnda pensionen har beviljats.

Om den försäkrade sammanlagt har högst 120 till pension berättigande premiemånader, utgår ålderdoms- eller invaliditetspension på grund av fribrev månatligen med ett belopp som beräknas på den försäkrades i 16 § 1 mom. avsedda pensionsgrundande lön, förhöjd i enlighet med 18 §, enligt ett procenttal som utgör en åttondedel av antalet premiemånader. Om antalet premiemånader sammanlagt är minst 180 fastställs pensionen på det sätt som stadgas i 16 § 1 mom. Om premiemånaderna är flere än 120 men färre än 180, läggs till den enligt 120 premiemånader beräknade pensionen för varje månad som överstiger detta antal en så stor procent av den pensionsgrundande lönen, att detta procenttal motsvarar en fjärdedel av det överstigande antalet månader.

Familjepension på grund av fribrev utgår månatligen med ett belopp, som beräknas på i 16 a § stadgat sätt på den i 3 mom. avsedda ålderdoms- eller invaliditetspensionen, likväl så-

Gällande lydelse

att såsom premiémånader beaktas endast de premiémånader förmånslätaren förvärvat efter det han uppnått 23 års ålder.

Föreslagen lydelse

lunda, att såsom premiémånader beaktas endast de premiémånader förmånslätaren förvärvat efter det han uppnått 23 års ålder.

22 §

Om pensionen beviljas i förtid i enlighet med 14 § 3 mom. minskas pensionen med en halv procent för varje månad för vilken pension utbetalas före ingången av kalendermånaden efter den då den i 14 § avsedda pensionsåldern uppnås. Minskningen beräknas på den i enlighet med 27 § samordnade pension som den försäkrade har tjänat in vid den tidpunkt då pensionen börjar. Om härvid arbetsförhållande som ligger till grund för icke i förtid beviljad pension upphör före uppnådd pensionsålder, läggs den pension som har intjänats i detta arbetsförhållande till ålderdomspensionen så ändrad att den motsvarar den försäkrades ålder vid begynnelse-tidpunkten för den pension som beviljas på grundvalen härav.

23 §

Invaliditetspension, som utgör hälften av enligt 16 § 1 mom. beräknad pension, skall till sin storlek utan ansökan förändras så, att den motsvarar sistnämnda pension, så snart pensionstagaren uppnått den ålder, som enligt 14 § berättigar till ålderdomspension.

23 §

Invaliditetspensionen ändras till ålderdomspension räknat från ingången av månaden närmast efter den då pensionstagaren har uppnått den ålder som berättigar till ålderdomspension.

En invaliditetspension som har beviljats som delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den då pensionstagaren har uppfyllt de i 15 § 2 mom. stadgade förutsättningarna, dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före ingången av den månad som följer på ansökan.

9 Kap.

Ändringssökande

59 §

Sakägare, som icke åtnöjes med av pensionskassans styrelse fattat beslut angående pension, fribrev, restitution av försäkringspremie eller i 1 § 3 mom. avsett ärende, må söka ändring däri hos försäkringsdomstolen medelst skriftliga besvär senast före klockan tolv å trettionde dagen efter den dag, då besväranden fick del av styrelsens beslut.

9 Kap.

Ändringssökande

59 §

Sakägare som är missnöjd med beslut som pensionskassan fattat angående pension, fribrev, restitution av försäkringspremie eller i 1 § 4 mom. avsett ärende eller med i 7 § avsett beslut som gäller fastställande och debitering av försäkringspremie får söka ändring däri hos försäkringsdomstolen genom skriftliga besvär senast den trettionde dagen efter den dag då besväranden fick del av beslutet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

59 a §

Den som anser att pensionskassan med stöd av denna lag har uppburit försäkringspremie i strid med lag eller avtal, eller att debiteringen av premie som den har fastställt strider mot lag eller avtal, får anföra skriftliga grundbesvär hos försäkringsdomstolen senast inom två år räknat från ingången av året efter det då fordran har fastställts eller debiterats eller då den har förfallit till betalning. Om besvär anförs på grund av utmätning gäller dessutom vad som stadgas om grundbesvär i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg.

10 Kap.

Särskilda stadganden

62 §

Om arbetsgivaren eller hans representant avsiktligt ger oriktiga upplysningar om fakta som behövs enligt denna lag och som inverkar på försäkringspremien eller om han vägrar att lämna uppgifter eller avsiktligt innehåller i denna lag avsedd försäkringspremie på oriktigt sätt från en försäkrads lön, skall han dömas till böter om inte strängare straff stadgats för gärningen i annan lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

Stadgandena i 1 § i denna lag tillämpas på arbetstagare även då han har stått i arbetsförhållande till ett finländskt bolags utländska dotterbolag innan denna lag trädde i kraft.

Om en försäkrad som tillhör manskapet har premiémånader som berättigar till pension när denna lag träder i kraft, tillämpas vid fastställandet av hans ålderdomspension till och med den 31 december 1991 de stadganden om pensionsålder som varit gällande omedelbart innan denna lag trädde i kraft. Därefter, från den 1 januari 1992 till den 31 december 2001, har den försäkrade rätt till ålderdomspension så, att pensionsåldern från 60 år ökas med en kalendermånad för varje efter år 1991 påbörjad period om två kalendermånader till högst 65 år. Den försäkrade har dock under denna tid, från och med år 1992 till och med år 2001, rätt att få ålderdomspension från den ålder som erhålls om från 65 år avdras de premiémånader som han har tjänat ihop före år 1992 och som överstiger 180 premie-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

månader, under förutsättning att en så beräknad pensionsålder är lägre än den på sagda sätt uträknade pensionsåldern. Rätt till ålderdomspension börjar dock tidigast vid 55 års ålder.

Om en försäkrad som tillhör manskapet har premiemånader som berättigar till pension när denna lag träder i kraft tillämpas vid fastställandet av hans invaliditetspension enligt 15 § till och med den 31 december 1991 de stadganden som varit gällande omedelbart innan denna lag trädde i kraft. Därefter räknas vid fastställandet av hans invaliditetspension, från den 1 januari och därefter till den 31 december 2001, som premiemånader tiden från det invaliditetens började till pensionsåldern så, att pensionsåldern från 60 år ökas med en månad för varje efter år 1991 påbörjad period om två kalendermånader ända till 65 år.

Vid fastställande av rätten till individuell förtidspension beaktas också sådant avstående från arbete som har inträffat innan denna lag trädde i kraft.

Vid fastställande av ålderdoms- eller invaliditets- eller familjepension som utges på grundval av fribrev för ett arbetsförhållande som har upphört innan denna lag trädde i kraft, tillämpas stadgandena i 17 § i den lag som gällde omedelbart innan denna lag trädde i kraft.

Besvär över ett i 7 § avsett beslut som gäller fastställande av försäkringspremie anföras hos försäkringsdomstolen om beslutet ges efter det att denna lag har trätt i kraft.

Grundbesvär som avses i 59 a § i denna lag anföras hos försäkringsdomstolen om försäkringspremien har fastställts eller debiterats eller om den har förfallit till betalning efter det att denna lag har trätt i kraft.